

Handläggare: Solveig Blid
Telefon: 08-508 10 320
Matilda Ekström Sundberg
Telefon: 508 10 035

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
Sammanträde 2008-08-28.

Remiss om evidensbaserad praktik inom Socialtjänsten (SOU 2008:18)

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Inger Outzen
tf avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsens Social och Arbetsmarknadsrotel har inkommit med en remiss om evidensbaserad praktik inom socialtjänsten – till nytta för brukaren (SOU 2008:18). Remissen har i Stockholms stad sänts till stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Kungsholmen och Östermalm samt Socialtjänstnämnden och stadsledningskontoret. I remissen ligger att regeringer vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Bakgrunden till remissen är ett uppdrag till statsrådet Maria Larsson att tillsätta en utredning med uppgift att analysera och lämna förslag på hur staten på bästa sätt kan stödja kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten. Utredningen skulle också analysera och lämna förslag på åtgärder som främjar att ny kunskap tas fram. Utredningen har biträtts av ett antal sakkunniga och experter från departement, styrelser och högskolor/universitet m.m. Uppdraget har initierats genom en bedömning av att kunskapsbasen för insatserna inom socialtjänsten i landet är outvecklad och att det finns behov av insatser som stöd för en fortsatt kunskapsutveckling inom socialtjänsten .

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen Socialtjänsten.

Bakgrund

Kommunstyrelsens Social och Arbetsmarknadsrotel har inkommit med en remiss om evidensbaserad praktik inom socialtjänsten – till nytta för brukaren (SOU 2008:18). I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Remissen har sänts till ett flertal verk och myndigheter, universitet/högskolor, forskningscentra, handikapporganisationer, föreningar och kommuner. I Stockholms stad har remissen sänts till stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Kungsholmen och Östermalm samt Socialtjänstnämnden och stadsledningskontoret.

Remisstiden sträcker sig till 2008-08-29.

Bakgrunden till remissen är ett uppdrag till statsrådet Maria Larsson att tillsätta en utredning med uppgift att analysera och lämna förslag på hur staten på bästa sätt kan stödja kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten. Utredningen skulle också analysera och lämna förslag på åtgärder som främjar att ny kunskap tas fram. Utredningen har biträtts av ett antal sakkunniga och experter från departement, styrelser och högskolor/universitet m.m.

Uppdraget har initierats genom en bedömning av att kunskapsbasen för insatserna inom socialtjänsten i landet anses vara outvecklad, att arbetet i huvudsak bedrivs utifrån professionella erfarenheter i kombination med lagstiftning och riktlinjer för ärendehandläggning. Arbetet bedrivs i för lite utsträckning utifrån kunskap om effekten av olika insatser, arbetsätt och metoder. Det finns behov av insatser som stöd för en fortsatt kunskapsutveckling inom socialtjänsten, vilket kräver ett målmedvetet och starkt engagemang hos huvudmännen och ett strategiskt utformat stöd från statens sida.

Det långsiktiga målet ska vara att utveckla en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten. Med evidensbaserad praktik menas en praktik som är baserad på en sammanvägning av brukarens erfarenheter, den professionelles expertis samt bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap.

Synpunkter i betänkandet

I utredningen konstateras att det finns behov av insatser för att stärka kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten. Detta kräver bl.a. ett målmedvetet och starkt engagemang hos huvudmännen. Det långsiktiga målet ska vara att utveckla en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten, d.v.s. en praktik som är baserad på en sammanvägning av brukarens erfarenheter, den professionelles expertis samt bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap.

REMISS OM EVIDENSBEASERAD PRAKTIK INOM SOCIALTJÄNSTEN

Box 24156, 104 51 Stockholm. Karlavägen 104
Telefon 08-508 10 000. Fax 08-508 10 099
solveig.blid@ostermalm.stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm

En kunskapsstyrning inom socialtjänsten förutsätter insatser på både lokal och nationell nivå, ett långsiktigt engagemang från berörda parter men handlar även om hur staten kan bidra till utvecklingen. Kunskapsstyrningen handlar om hur socialtjänsten systematiskt dokumenterar och följer upp sitt arbete samt om förmågan att tillägna sig relevant kunskap.

Framförallt framhålls i utredningen fyra utvecklingsområden, där framtida insatser är angelägna.

- Mer forskning och kvalificerade utvärderingar av det sociala arbetets resultat, kvalitet och effektivitet
- Bättre förutsättningar för professionen att utveckla en evidensbaserad praktik
- Bättre struktur för verksamhetsuppföljning
- Förtydligat brukarperspektiv i relation till socialtjänstens arbete

Det är viktigt att insatserna samordnas och görs utifrån gemensamma prioriteringar på nationell respektive lokal nivå.

Förändringar behöver göras i arbetsorganisation och arbetssätt, investeringar i tid, pengar och utbildning samt ett aktivt förhållningssätt till kunskapsbildning behövs.

Statligt stöd

Dagens stöd är till stora delar projektbaserat, kortsiktigt och sker utan tydlig samordning mellan forskning, praktik, utbildning och implementering.

Utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst skulle kunna stödjas bättre om de statliga medel som avsätts, används mer strategiskt, samordnat och långsiktigt.

Utredningens förslag

I utredningen föreslås att Regeringen och Sveriges kommuner och landsting i framtiden träffar avtal om gemensamma mål och insatser för att stödja den långsiktiga kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten. Syftet ska vara att stärka socialtjänstens möjligheter och förmåga att båda skapa och använda kunskap om socialtjänstens resultat, kvalitet och effektivitet.

Det kan handla om:

- Stöd till strukturer som integrerar forskning, högre utbildning och praktisk erfarenhet, t.ex. lokala avtal med universitet/högskola och kommun om delad tjänstgöring, arbetsplatsförlagd utbildning, att integrera forskning i den praktiska verksamheten m.m.

- Stöd till implementering av ny kunskap som kan förbättra kvalitet, resultat och effektivitet.
- Utbildningsinsatser för t.ex. verksamhetsuppföljning och användning av forskning.
- Bättre förutsättningar för att dokumentera, systematisera, kommunicera och utveckla det egna arbetet.
- Bättre tillgång till information om forskning och annan kunskap.
- Nyckelinsatser på nationell nivå av strategisk betydelse för verksamhetsuppföljning och forskning kring kvalitet, resultat och effektivitet.
- Stöd till nya former av brukarmedverkan och brukarinflytande.

Ett antal viktiga förutsättningar finns för att nationella projekt ska kunna bidra till kunskapsutvecklingen, såsom att projekten får tid för planering och integrering i kommuners och andras verksamheter, resurser och tid för utvärderingar och vid behov för utbildning och överföring av erfarenheter. Utvärderingarna måste få den utformning och de resurser som krävs för att tillräckliga vetenskapliga krav ska kunna uppfyllas. Möjligheten till experimentell forskning och vetenskapligt upplagda interventionsstudier bör tas tillvara.

Ett särskilt stöd ska ges inom ramen för ett nationellt program under 6 år. Forskningsrådet för Arbetsliv och Socialvetenskap (FAS) bör ansvara för programmets genomförande. Programmet beräknas kosta totalt 102 mnkr. Medel bär även ges för att finansiera den vetenskapliga delen vid experimentell forskning, interventionsstudier och liknande i samband med större nationella utvecklingsprojekt.

Högskoleverket bör vid nästa utvärdering särskilt bedöma socionomutbildningens innehåll och utformning utifrån behovet av kunskaper och färdigheter som främjar en evidensbaserad praktik. Ett särskilt utbildningsprogram för att stimulera avancerad fortbildning inom det sociala yrkesfältet bör övervägas.

Förslaget innebär att satsningarna i framtiden får en annan utformning, med bättre förutsättningar att ge långsiktiga och positiva effekter för kunskapsutvecklingen. Finansieringen ska ske genom att medel för tidsbegränsade insatser successivt blir tillgängliga och kan tas i anspråk.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen stödjer grundtanken i förslaget, d.v.s. att en praktik utvecklas inom socialtjänsten som är baserad på sammanvägning av brukarnas erfarenheter, den professionelles expertis samt bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap. Framförallt behöver formerna för att implementera och använda forskning/forskningsresultat i

praktisk verksamhet och i verksamhetsplanering förbättras. Här krävs pedagogiska ansatser och återkommande utrymme för systematisk kompetensutveckling av socialtjänstens personal. Inte minst det sistnämnda är viktigt, eftersom personalen i praktiken sällan har tid eller möjlighet att ta del av alla de, ofta mycket spretiga, informations- och utbildningsinsatser som står till buds. Det måste alltså bli praktiskt möjligt för personal som vill vidareutbilda sig inom det sociala yrkesfältet, att göra detta inom ramen för sin yrkesutövning. Även om socialtjänstens personal har grundläggande kvalifikation, oftast socionomutbildning, är det heller inte alltid kartlagt hos arbetsgivaren vilken tilläggskompetens olika medarbetare har. Därmed utnyttjas inte denna ”okända” kunskap på bästa sätt.

Utredningen talar om att ge bättre förutsättningar verksamhetsuppföljning, användning av forskning samt för att dokumentera, systematisera, kommunicera och utveckla det egna arbetet. Dessa intentioner anser förvaltningen vara högst väsentliga, men här krävs en konkretion, till exempel genom att tekniska system för uppföljning utvecklas och förenklas. Inom socialtjänsten förekommer idag en rad olika IT-baserade verksamhets- och utredningsmodeller som många gånger inte kommunicerar med varandra. Om arbetet med dokumentation, systematisering och uppföljning inte underlättas riskerar dessa moment i arbetet att äta upp tid som skall riktas mot brukaren. Kraven på dokumentation har genom åren blivit allt större, vilket är positivt om det medfört en ökad rättssäkerhet och teoretisk möjlighet till uppföljning. Men baksidan är att socialtjänstens arbete i allt högre grad kommit att byråkratiseras.

Förvaltningen anser att det praktiska sociala arbetet i ökad utsträckning skall baseras på evidens. Men det bör understrykas att vetenskapligt utprovade metoder inte är allena saliggörande. Det går inte att hitta en evidensbaserad metod för varje enskild människas livssituation. En stor del av socialtjänstens arbete handlar om mellanmänniskt stöd i svåra livssituationer och humanitära insatser av praktisk karaktär. Det kan handla om allt från personliga samtal och vägledning i kontakt med andra myndigheter till materiellt bistånd, hjälp med anskaffande av sysselsättning och bostad. Sådana individuellt präglade insatser kanske inte alltid kan utvärderas utifrån vetenskapliga ambitioner.

Inom socialtjänsten finns också krav på insatser utifrån skyddsaspekt, såsom att skydda barn då deras utveckling äventyras, att skydda vuxna som riskerar sin hälsa och sitt liv eller till vuxna som saknar boende över natten. Hur de insatser som i dessa fall än nödvändiga bygger på evidens eller kan påvisa resultat, kvalitet och effektivitet utifrån ett evidensbaserat synsätt, är en viktig fråga att belysa. En stor del av de medel som används inom socialtjänsten går till denna form av insatser.

REMISS OM EVIDENSBEASERAD PRAKTIK INOM SOCIALTJÄNSTEN

Box 24156, 104 51 Stockholm. Karlavägen 104
Telefon 08-508 10 000. Fax 08-508 10 099
solveig.blid@ostermalm.stockholm.se

www.stockholm.se/ostermalm

Förvaltningen välkomnar ett mer långsiktigt och strategiskt tänkande när det gäller finansiellt stöd till utvecklingen inom socialtjänsten. Dagens inriktning med kortsiktigt och projektbaserat finansiellt stöd, som dessutom ofta kräver en stor del egen finansiering, riskerar att rycka sönder istället för att bidra till framsteg. Resurser bör också tillföras för att finansiera den nödvändiga och återkommande kompetensutvecklingen hos personalen. Utan särskilda satsningar av finansiellt slag riskerar utredningens vällovliga ambitioner att bli ett slag i luften.

Bilaga

Sammanfattning av ”Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten - till nytta för brukaren”,
SOU 2008:18.